

KOOSTÖÖ TABEL

SEIS 23.09.2022

Rajala eriplaneeringu kohta laekunud ettepanekud ja Lääne-Harju valla seisukoht ettepanekute osas.

SISUKORD

MINISTEERIUMID	2
Kaitseministeerium.....	2
Maaeluministeerium	3
Keskkonnaministeerium	3
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	7
AMETID	7
Keskkonnaamet	7
Maa-amet	12
Transpordiamet	12
Terviseamet	12
Päästeamet	12
Muinsuskaitseamet.....	13
OMAVALITSUSED	13
Keila Linnavalitsus.....	13
Lääne-Nigula Vallavalitsus.....	13
Saue Vallavalitsus	13
Harku Vallavalitsus.....	13
MUUD HUVI-GRUPID.....	13
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	13
Riigimetsa Majandamise Keskus.....	14

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
	MINISTEERIUMID			
1.	Kaitseministeerium	LÄHTESEISUKOHAD 25.08.2022 nr 12-1/22/2481	<p>LS ja KSH VTK dokumendis tabelis 1 on esitatud asukoha valikul rakendatud välistavad kriteeriumid. Palume kriteeriume täiendada Kaitseministeeriumi valitsemisele antud riigimaadega ja seda sõltumata sellest, mis on nende maade juhtostarve Lääne-Harju valla üldplaneeringus. Ühtlasi juhime tähelepanu, et Kaitseministeerium esitas Lääne-Harju valla üldplaneeringu menetluse raames 04.03.2022 kirjaga nr 12-1/22/168 ettepaneku määrata paljudele Paldiski linnas asuvatele Kaitseministeeriumi valitsemisel olevatele maadele riigikaitse maa-ala juhtotarve (see on pärast LS ja VTK-s viitatud Lääne-Harju valla üldplaneeringu seisu kuupäeva). Riigimaad on antud Kaitseministeeriumi valitsemisele riigikaitse eesmärkide ja ülesannete täitmiseks, eelkõige riigikaitse tegevuste korraldamiseks ja väljaõppeks, mistõttu on vajalik, et need säiliks samal otstarbel ka tulevikus.</p> <p>LS ja KSH VTK dokumendis on praegu põhjalikumalt analüüsitud kolme asukohaalternatiivi, millest ükski ei asu Kaitseministeeriumi valitsemisel oleval riigimaal. Arvestades, et praeguses etapis ei ole lõplikult välistatud ka teised eelvalikualad, mis on välja selgitatud tabelis 1 nimetatud kriteeriumite alusel (dokumendis joonis 9), juhime tähelepanu, et mõned Paldiski linnas asuvad eelvalikualad hõlmavad Kaitseministeeriumi valitsemisel olevaid maid. Lähtuvalt eeltoodust palume selle välistada.</p> <p>Kaitseministeeriumi hinnangul on käesolevas eriplaneeringu menetlusetapis liiga vähe teavet radioaktiivsete jäätmete lõpppladustuspäiga ehitamisest ja käitamisest tulenevate võimalike mõjude ja piirangute kohta. Täpsema seisukoha, lähtudes riigikaitse ehitiste töövõime tagamise vajadusest, saab Kaitseministeerium kujundada pärast keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu valmimist ning vajadusel täiendava keskkonnamõju hindamise läbiviimist, kui on teada projekti detailid.</p>	<p>1. Kaitseministeeriumi 4.03.2022 kirjaga nr 12-1/22/168 edastatud kinnistud on määratud riigikaitse maa-aladeks Lääne-Harju valla ÜPs ning nimetatud info alusel on need alad RAJALA objekti kavandamiseks välistatud.</p> <p>Muudatus kajastub ka LS ja KSH VTK dokumendi tabelis 1 ning joonistel.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
2.	Maaeluministeerium	LÄHTESEISU-KOHAD 23.08.2022 nr 4.1-5/1157-1	Maaeluministeerium, vaadanud läbi radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga eriplaneeringu lähteseisukohad ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse ning asjakohased lisad, nõustub nimetatud dokumentides toodud põhimõtete ja esialgsete seisukohtadega. Lisaks juhime tähelepanu, et lisas 2 „Eelvaliku alade hindepunktid kaalutluskriteeriumite alusel“ veerus „Maakasutus ja –omand“ on kriteeriumi „Väärtuslik põllumajandusmaa“ veerus „Hindepunktid“ kohta antud väärtused aga väärtusliku maastiku kohta. Palume selles osas dokumenti korrigeerida.	1. Märkusega on arvestatud. Teksti on vastavalt korrigeeritud.
3.	Keskkonnaministeerium	LÄHTESEISU-KOHAD 31.08.2022 nr 7-15/22/2813-2	1. Teeme ettepaneku kasutada tekstis läbivalt radioaktiivsed jäätmed, et ei tekiks segadust. Nt, kui tekstis on lammutamisel tekkivad jäätmed, siis võib need segamini ajada ehitus- ja lammutusjäätmetega. Antud projektis ei teki ehitus- ja lammutusjäätmeid, vaid tekivad radioaktiivsed jäätmed (nt lk 8: reaktorite lammutamisel tekkivate radioaktiivsete jäätmete eeldatav kogus on u 1600 m ³ , täpne kogus selgub uuringute ja lammutamise käigus). 2. Selguse mõistes palume jäätmepakendite asemel kasutada pakendatud radioaktiivsed jäätmed. Eesmärk on radioaktiivsed jäätmed pakendada ning need ladestada/lõppladustada. Nt lk 9 on toodud, et "Jäätmepakenditega täidetud šaht tagasitäidetakse betooniga" sõnastada ümber "Pakendatud radioaktiivsete jäätmetega täidetud šaht tagasitäidetakse betooniga". 3. Selguse huvides soovime lk 9 muuta lauset "Lõppladustamiseks sobivad mitut liiki jäätmepakendid" ning sõnastada "radioaktiivsete jäätmete lõppladustamiseks/ladestamiseks sobivad erinevad pakendid/pakendiliigid". Lõppladustuspaiga eesmärgiks peaks olema ladestada pakendatud radioaktiivseid jäätmeid mitte jäätmepakendeid. 4. Juhime tähelepanu, et VTK dokumendis on toodud radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaik, kuid jäätmete kõrvaldamiseks loetakse jäätmete ladestamist. Jäätmete ladustamine on ajutine tegevus. Kui tegemist on radioaktiivsete jäätmete (lõpliku) kõrvaldamisega ning jäätmeid enam ümber ei	1. Märkusega on arvestatud. Teksti on vastavalt korrigeeritud. 2. Märkusega on arvestatud. Teksti on vastavalt korrigeeritud. 3. Märkusega on arvestatud. Teksti on vastavalt korrigeeritud.
			4. Märkusega ei arvestata. Jäätmete kõrvaldamine ehk ladestamine prügilasse on sätestatud jäätmeseaduse §-ga 17, kuid jäätmeseaduse § 1 lõike	

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			tõsteta ja ei käidelda, siis on õige kasutada lõppladustamise asemel ladestamist.	<p>1(1) punkti 3 kohaselt ei kuulu jäätmeseaduse re-guleerimisalasse radioaktiivsed jäätmed kiirgusseaduse tähenduses. Seega on ladestamine jäätme-seaduse tähenduses kasutatav termin, mis ra-dioaktiivsete jäätmete puhul ei kohaldu.</p> <p>Lisame täpsustuseks, et radioaktiivsete jäätmete lõppladustamine on sätestatud kiirgusseadusega:</p> <ul style="list-style-type: none"> § 61 lg 1 Radioaktiivsete jäätmete ladustus-koht on spetsiaalselt radioaktiivsete jäätmete vahe- või lõppladustamiseks ettenähtud raja-tis; § 61 lg 3 Lõppladustamine on radioaktiivsete jäätmete paigutamine teatud tingimustele vas-tavasse ladustuskohhta või selleks ettevalmista-tud kohta väljavõtmise kavatsusega. <p>Eeltoodust lähtuvalt oleme seisukohal, et radioaktiivsete jäätmete puhul on ainuõige kasutada ametlikes dokumentides mõisteid „radioaktiivsete jäätmete lõppladustamine“ ja „lõppladustuspaik“. Radioaktiivsete jäätmetega seoses oleme neid mõisteid järjepidevalt kasutanud ning jääme selle juurde ka edaspidi.</p>
			<p>5. VTK aruande lk 23-24 punktid "Hüdrogeoloogiliste tingimuste analüüs", "Hüdrograafilised uuringud", "Põhja- ja pinnavee keemilise koostise ja omaduste uuringud" ja "Pinnase ja selle sügavamate kihtide uuring" vajavad keelelist ja terminoloogilist korrigeerimist ja arusaadavate terminite kasutamist.</p> <p>Lk 23 punktis „Hüdrogeoloogiliste tingimuste analüüs:“ vajab hüdrogeoloogi poolt üle vaatamist ja parandamist. Palume täpsustada, mida mõeldakse valgala all seoses põhjaveega? Mida tähendab pinnaselähedane hüdroloogia, täitmis-ja tühjendus-alad, vee tasakaalu tekkimise tingimused? Palun selgitada, mida tähendab hüdrogeoloogiliste üksuste paiknemine üldises voolusüsteemis? Lisada põhjendus, miks on vaja piirkonnas välja selgitada põhjaveevarud; kas need on vaja hinnata ja kehtestada või pigem vaja hinnata põhjaveeressursside tootmist, kuna plaanitav objekt võib</p>	<p>5. Valgalade seotust põhjaveega uuringud ei kä-sitle. Valgalad kohalduvad pinnaveele.</p> <p>Teksti „pinnaselähedane hüdroloogia, täitmis-ja tühjendus-alad, vee tasakaalu tekkimise tingimu-sed“ on täpsustatud järnevalt: Pinnaselähedase hüdroloogia talletumise ja loovutamise alad ning veebilansi määramine ehk kus täpsemalt põhjavesi koguneb ja kuhu kaob, luues sealjuures ka veebi-lansist üldisema pildi.</p> <p>Teksti „hüdrogeoloogiliste üksuste paiknemine üldises voolusüsteemis“ on täpsustatud järnevalt: Hüdrogeoloogiliste üksuste geomeetria üldises voo-lusüsteemis.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			<p>seda mõjutada?</p> <p>Lk 23 punktis "Hüdrograafilised uuringud:" on, et vaja teha hüdrograafiline uuring "maapinna hüdrogeoloogia, sealhulgas perkolatsioon, veepotentsiaal ning koostoimed pinnaveega ja põhjaveega geosfäär-biosfäär vastasmõjul". See lause vajab arusaadavamaks muutmist, mida tähendab "maapinna hüdrogeoloogia"?</p> <p>Lk 23 punktis "Põhja- ja pinnavee keemilise koostise ja omaduste uuringud:" palume selgitada, mida on mõeldud põhjaveekogumite ulatuse all, kus segunemine toimub või on toimunud?</p>	<p>Põhjendus põhjaveevarude väljaselgitamiseks: andmed on vajalikud kiirgusohutushinnangu koostamiseks, mis selgitab välja millised on potentsiaalsed doosid inimestele.</p> <p><i>'Maapinna hüdrogeoloogia'</i> on asendatud <i>'pinnaselähedane hüdrogeoloogia'</i>.</p> <p>Põhja- ja pinnavee keemilise koostise ja omaduste uuringu all oleme mõelnud, et põhjavee keemilist koostist iseloomustatakse kolme potentsiaalse lõppladustuspäiga kõrval paiknevate suurkaevude varasemate analüüside ja valminud raportite põhjal. Antud kaevu on igal potentsiaalsel alal neli (kokku 12), mille abil hinnatakse põhjavee vanust kui ka põhjaveekogumite vee omavahelist segunemist.</p>
			<p>6. Lk 26 punktis "Keskkonna- ja kiirgusseire:" juhime tähelepanu, et lõppladustuspäiga seireprogrammi koostamisel tuleb arvestada ka objekti ümbruskonna seirevajadusega (st et ei seirataks ainult objekti ennast, vaid ka selle potentsiaalsed mõjuraadiust, sh mõju põhjaveele).</p>	<p>6. Märkusega on arvestatud. Punkti "Keskkonna- ja kiirgusseire" on vastavalt täiendatud.</p>
			<p>7. LK 26 on toodud punkt "Lõppladustuspäiga võimalik mõju naaberriikidele:". Palume hinnata mõju ka naabermaakondadele Eestis - seda eriti juhul, kui radioaktiivseid jäätmeid hakatakse üle Eesti sinna ladustamiseks kokku vedama.</p>	<p>7. Märkusega ei arvestata.</p> <p>Selgituseks: LK 26 on toodud punkt "Lõppladustuspäiga võimalik mõju naaberriikidele" tähendab mõju hindamist võimaliku piiriülese mõju kontekstis (täiendatud vastavalt).</p> <p>Lõppladustuspäiga alternatiivsete asukohtade mõju hinnatakse sellisele kaugusele, kuhu mõju ulatub. Eesti-siseselt puudub vajadus eraldi ära märkida võimalikku mõju naabermaakondadele, sest mõjuala ulatus ei sõltu riigisisestest administratiivpiiridest. Radioaktiivsete jäätmete transpordi korraldamine ei ole eriplaneeringu asukohavaliku etapi ülesanne (st eriplaneering ei määra, millistest maakondadest ja ettevõtetest üle Eesti võidakse lõppladustuspäika hakata radioaktiivseid jäätmeid kokku vedama). Kui</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
				jäätmekäitleja arvestab radioaktiivsete jäätmete transpordil rahvusvaheliste ohutusnõuetega, siis ei ole olulise negatiivse keskkonnamõju tekkimine tõenäoline.
			8. Teeme ettepaneku käsitleda peatükis 2 ka seost Eesti pikaajalise arengustrateegiaga "Eesti 2035".	8. Ptk 2.4, mis seda strateegiat käsitleb, lisatud.
			9. Terminoloogilisel korrigeerimisel tuleks vastavalt üle vaadata ka ptk 3.4.6 sõnastus. Punktis "Pinnase ja selle sügavamate kihtide uuring" asemel soovitakse kasutada "Pinnase ja pealiskorra uuring", mis on geoloogiliselt korrektsem, ning vastavalt ka teksti muuta, kuna jutt käib peamiselt geoloogilise pealiskorra kivimite uuringust, mitte pinnasest. Lk 40: Hüdrokeoloogiliste tingimuste analüüsi asemel tuleb teha hüdrokeoloogiline uuring ja selle käigus vähemalt hüdrokeoloogiline modelleerimine. Hüdrokeoloogilise uuringu tegemiseks on ettevõttel vajalik hüdrokeoloogiliste tööde tegevusluba uuringute valdkonnas pädevuse tagamiseks.	9. ptk 3.4.6 puudutava märkusega on arvestatud, muudatus sisse viidud. Lk 40: Hüdrokeoloogiliste tingimuste analüüsi asemel oleme sõnastanud, et vajame hüdrokeoloogilist uuringut. Tööde käigus koostatakse hüdrokeoloogiline mudel. Vajalikud load hangib tööde teostaja.
			10. Lk 40 Ptk 3.4.7 pealkiri on "Mõju pinnasele", kuid sisu kajastab mõju aluspõhja kivimitele. Šahti rajamisel 50 m sügavuseni ei väljata ainult pinnasekihte, vaid šaht rajatakse aluspõhja kivimitesse. Mis põhjaveekogumisse on kavas šaht rajada, kui kirjutatakse 50 m sügavusest? Vaja on välistava kriteeriumina käsitleda šahtide sügavuse määramisel veekihi filtratsioonikoefitsienti. Kas on arvestatud eeluuringutes antud soovitusel kasutada kesksügava matmispaiga puhul antud soovitusel kasutada Kambriumi savikihte? Mõjuhindamisel tuleb analüüsida veepoliitika raamdirektiivi 2000/60/EÜ 4.7 erandi rakendamist. Hinnata, kui suur on uue tegevuse kasu võrreldes keskkonnakahjuga ja milline on mõju pinna- ja põhjaveekogumitele.	10. Märkusega on arvestatud osaliselt. Ptk 3.4.7 ja 3.4.6 on täiendatud ja täpsustatud vastavalt. Vastused esitatud küsimustele antakse KSH aruandes.
			11. Peatükis 3.5.1-s tuleks hinnata ka kinnisvarahindade võimalikku langust objekti piirkonnas, kas objektile tekib valmimisel ka mingi "piirangutsoon", kus tegevused on piiratud või koguni keelatud, seega arvestada objekti käitamise aja (majanduslike) mõjudega.	11. Märkusega ei arvestata. Selgituseks: Lõppladustuspaiga jaoks vajalik maa-ala on vastavalt välistamiskriteeriumile minimaalselt 5 ha ja sinna mahuvad ladustuspäigad koos vajaliku taristu ja turvatsoonidega. Seega naaberkinnistutele kitsendusi ei rakendu ning kinnisvarahindade muutuse hindamist ei ole asjakohane nõuda, sest

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
				piiranguid naaberladele ei kaasne.
			12. Peatükis 4.2: kui soovitakse hüdroloogilist või keskkonnaseisundi või -seireinfot, siis soovitame lisada kaasatavaks asutuseks ka Keskkonnaagentuuri.	12. Soovitusega ei arvestata ptk 4.2 kontekstis. Selgituseks: Keskkonnaagentuuri ülesanne on koguda ja töödelda keskkonnainfot, mitte anda seisukohta või arvamust eriplaneeringu kohta. Seega kaasame Keskkonnaagentuuri töö käigus konkreetse info hankimisel, kuid mitte arvamust andva asutusena nagu teisi kaasatavaid asutusi.
			13. Juhime tähelepanu, et keskkonnaregistri seadus on alates 06.06.2022 kehtetu ning varasemad keskkonnaregistri andmed on kättesaadavad keskkonnaportaalist https://keskkonnaportaali.ee/index.php/et/avaleht .	13. Märkusega on arvestatud. Dokumenti on täpsustatud vastavalt.
4.	Majandus- ja Kommunikat-siooniministee-rium	-		Ei ole 60 p jooksul vastanud.
	AMETID			
5.	Keskkonnaamet	LÄHTESEISU-KOHAD 31.08.2022 nr 6- 5/22/11826-2	Esitame järgnevad märkused ja ettepanekud, millega palume arvestada: 1. Palume dokumentides läbivalt kasutada mõistet „nukliid“ mitte „nukleiid“ (nt on LS ja KSH VTK lisas 2 kasutatud ebakorrektsed terminid „nukleiid“).	1. Märkusega on arvestatud. Lisa 2 on korrigeeritud vastavalt.
			2. LS ja KSH VTK ptk-s 1.1 (lk 6) on kirjas: „ <i>Pikemas perspektiivis on lisaks paremale ohutuse tagamisele lõppladustuspaik riigile ka majanduslikult odavam lahendus võrreldes praeguse reaktorisektsiooni ja vaheladustuspaika sisaldava Paldiski objekti peahoone ülalpidamisega. Lõppladustuspaiga opereerimine sulgemisjärgselt vajab vaid keskkonnaseiret, inimese pidev sekkumine pole vajalik.</i> “	2. Märkust ei arvestata. Selgituseks: Aastatel 2014-2015 toimunud eeluuringute tulemusena jõuti järeldusele, et lõppladustuspaik on pikas perspektiivis ka majanduslikult otstarbekas lahendus. Aga fookus rajatise vajalikkuse selgitamisel peab olema ohutusel ja lõplikul lahendusel. Praegusel kujul on reaktorisektsioonid ja vaheladustuspaik ainult ajutised lahendused, mis nõuavad lõplikku lahendust.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			<p>Keskkonnaameti hinnangul ei ole see väide tõendatud. Lõppladuspaiga sulgemine toimub alles pärast lõppladustuspaiga täitumist, mis võib tänase jäätmevoo juures võtta aega aastaid. Samuti on vajalik jäätmeid ka lõppladustuspaika paigutamiseks käidelda, mis eeldab samuti vastava sobiliku rajatise olemasolu. Lisaks võib sulgemistegevuse pikkus olla väga pikaajaline ning kesta aastaid.</p> <p>Ehk siis lõppladustuspaiga opereerimine ei pruugi olla oluliselt odavam võrreldes tänase jäätmekäitluskoha opereerimise kuludega. Teeme ettepaneku eelnevalt tsiteeritud lauset täiendavalt põhjendada või siis jätta üldse välja.</p>	
			<p>3. LS ja KSH VTK ptk-s 1.1 (lk 6) on kirjas: „<i>Paldiski reaktorsektsioonide ja muude radioaktiivsete jäätmete ladustamine mõnes teises riigis ei tule kõne alla, sest seda keelavad nii rahvusvahelised konventsioonid kui ka Euroopa Liidu direktiivid, mis ütlevad, et iga riik vastutab ise oma territooriumil tekkinud radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja ladustamise eest.</i>”.</p> <p>Kui märgitakse, et miski on kitsendatud rahvusvaheliste konventsioonide või Euroopa Liidu direktiividega, siis tuleks tuua ka viited vastavatele konventsioonide või direktiivide sätetele. Seega teeme ettepaneku välja tuua ka konkreetsed viited konventsioonide ja direktiivide sätetele.</p>	3. Märkusega on arvestatud. Ptk 1.1 on vastavalt korrigeeritud.
			<p>4. LS ja KSH VTK ptk-s 1.1 (lk 6) on kirjas: „<i>Olemasolev radioaktiivsete jäätmete vaheladustuspaik ei vasta kõigile tänastele rahvusvahelistele keskkonna- ja kiirgusohutuse nõuetele.</i>”.</p> <p>See väide ei vasta tõele. Vaheladustuspaik vastab keskkonna- ja kiirgusohutusnõuetele ja selle operaator Aktsiaselts A. L. A. R. A. omab selle tõendamiseks ka vastavat kiirgustegevusluba. Pigem tuleb siin vajadusel välja tuua, et vaheladustuspaik ei ole sobilik jäätmete lõppladustamiseks ning selleks tulebki</p>	4. Märkusega on arvestatud. Ptk 1.1 on vastavalt korrigeeritud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			rajada vastav lõppladustamise nõuetele vastav rajatis. Teeme ettepaneku eelnevalt tsiteeritud lause kustutada või sõnastada ümber arvestades eeltoodud märkust.	
			5. LS ja KSH VTK ptk-s 1.2 (lk 7) on öeldud: „ <i>Perspektiivsete radioaktiivsete jäätmete maht Eestis tõenäoliselt tulevikus väheneb, sest uute kiirgusallikate puhul on olemas lepingud nende tootjale tagasisaatmiseks ning kasutusele võetakse uued tehnoloogiad, mis enam ei sisalda kiirgusallikaid.</i> ”. Eeltoodu põhjal ei saa anda hinnangut radioaktiivsete jäätmete vähenemise kohta Eestis tulevikus, kuna see sõltub tulevikus Eestis teostatavatest kiirgustegevustest ja kasutusele võetavatest kiirgusallikatest. Teeme ettepaneku sõnastada lause ümber või eemaldada.	5. Meie hinnangul on välja toodud argumendid piisavad väitmaks, et tuleviku radioaktiivsete jäätmete maht pigem väheneb. Sellest tulenevalt me ettepanekuga ei arvesta.
			6. LS ja KSH VTK ptk 1.5 (lk 23) viimases lõigus punkti „põhja- ja pinnavee keemilise koostise ja omaduste uuringud” all teeme ettepaneku eemaldada lause osa „loodusliku kiirgusega seotud ohtude”, kuna selliseid ei saa olla.	6. Märkusega on arvestatud. Ptk 1.5 on vastavalt korrigeeritud.
			7. LS ja KSH VTK ptk- (lk 24) on kirjas: „ <i>Kaardistada kolme lõppladustuspaiga asukoha looduslik kiirgustase (pinnas, rohi).</i> ”. Selgusetuks jääb, et kuidas aitab kiirgustasemete kaardistamise tulemuste olemasolu langetada otsust kolme alternatiivse asukoha vahel. Tundub selles staadiumis mittevajalik tegevus. Tegemist on seirekava koostamiseks vajaliku infoga, mis on oluline selles asukohas, mis lõpuks välja valitakse. Teeme ettepaneku antud tingimus käesolevas staadiumis välja jätta.	7. Märkusega on arvestatud. Ptk 1.5 on vastavalt korrigeeritud.
			8. LS ja KSH VTK ptk-s 3.4.12 (lk) on kirjas: „ <i>Radioaktiivsete jäätmete transpordi korraldamine ei ole otseselt seotud eriplaneeringu asukohavaliku etapiga, sest eriplaneering ei määra, millises riigis ja millistes ettevõtetes väljaspool Eestit radioaktiivsete jäätmete käitlemisteenuseid võidakse kasutama hakata. Kui jäätmekäitleja arvestab radioaktiivsete jäätmete transpordil</i>	8. Märkusega on arvestatud osaliselt. Viidatud lõik on välja võetud ptk-st 3.4.12, kuid lisatud üldistatumas sõnastuses peatükki 3.1. Põhjus on selles, et nii avalikkusele kui ka asjaomastele asutustele (vt nt Keskkonnaministeeriumi kirja p 7) on vaja anda sõnum, et lõppladustuspaiga eriplaneeringuga ei kavandata radioaktiivsete jäätmete transporti ja

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			<p>rahvusvaheliste ohutusnõuetega, siis ei ole olulise negatiivse keskkonnamõju tekkimine tõenäoline.”.</p> <p>Teeme ettepaneku antud lause välja jätta, kuna rahvusvaheline transport ei käi otseselt piiriülese mõju temaatika alla. Piiriülene mõju tähendaks ühes riigis toimunud transpordiõnnetuse mõju teises riigis, kuid Eesti võimalike jäätmete kontekstis ei ole selline mõju praktiliselt võimalik.</p>	<p>selle KSH käigus ei hinnata mõju radioaktiivsete jäätmete transpordiga kaasnevatele võimalikele mõjudele.</p>
			<p>9. Palume LS ja KSH VTK ptk-s 2 käsitleda ka seoseid veemajanduskava aastateks 2022-2027 eesmärkidega.</p>	<p>9.Märkusega on arvestatud. Ptk 2 on täiendatud vastavalt.</p>
			<p>10. LS ja KSH VTK ptk-s 1.5, kus käsitletakse uue objekti asukoha lõppvalikuks tehtavaid täpsemaid uuringuid, ei ole uuringute hulgas toodud võimalikke põhja- ja pinnaveele avalduvate reostusohutude mõjude hindamist ja rajamise võimaluste hindamist. 2022-2023 läbi viidavad täiendavate hüdrogeoloogiliste ja hüdrograafiliste uuringute tulemusel tuleb selgitada kolmest eelvalitud asukohast välja alad, mis on võimalikule lekke või avariolukorrale kõige vähemtundlikumad, ehk kohad, kus võimaliku radioaktiivsete jäätmete hoidla rikke, lekke või avarii korral on mõju veevarustusele kõige väiksem.</p> <p>Teiseks tuleb selgitada välja asukohad, kus rajamisaegsed mõjud ei ohustaks põhjaveekogumite koguselist seisundit ja elanikele veevarustuse tagamist (nt suur põhjavee välja pumpamine šahti rajamiseks ja võib-olla ka muu vajalik põhjavee alandus).</p>	<p>10. Uuringute käigus koostatakse Lääne-Harju valla kohta kalibreeritud numbriline põhjaveemuudel. Lisaks koostatakse kolme potentsiaalse lõppladustuspaiga asukoha kohta detailne kohapõhine, aegsõltuv hüdrogeoloogiline mudel koos tundlikkuse analüüsiga. Saadav info on piisav hindamiseks valitud asukohtade sobivust lõppladustuspaiga rajamiseks ja asukohtade omavaheliseks võrdluseks.</p> <p>Valitud kolmele asukohale koostatakse ohutushinangud, milles käsitletakse radionukliidide transpordi kiiruseid jäätmepakendites, ladustuspaiga konstruktsioonis ja ümbritsevas keskkonnas. Lisaks radioloogilistele ohtudele käsitletakse ka mitte radioloogilisi ohtusid (raskemetallid, asbest, keemilised ühendid jne.).</p> <p>2024-2025.a viiakse läbi detailsed uuringud valitud asukohas, mille käigus selgitatakse muuhulgas välja ladustuskohtade rajamise tehnilised võimalused koos mõjusid leevendavate meetmetega.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			11. Ei saa nõustuda LS ja KSH VTK ptk-s 1.4 (lk 15) toodud väitega, et Lääne-Harju valla territooriumil ei ole registreeritud üleujutusalasid (nt asuvad üleujutusala valitud asukohast PED ca 2,6 km kaugusel ja valitud asukohast ALT ca 2 km kaugusel). Palume materjale korrigeerida.	11. Välistavaid kriteeriume ja kaardiinfot on täpsustatud prognoositud üleujutusala infoga, mis tugineb KAUR 2020 uuringule.
			Palume selgitada LS ja KSH VTK lisas 2 toodud tabelit, et kuidas on saadud alljärgnevad hindepunktid: 12.1. Teema „Asustus” puhul on kriteeriumiks „Kaugus tiheasustusaladest” ja hindepunktideks toodud: 0 - Ala asub tiheasustusala läheduses 1 - Keskmine kaugus 2 - Ala asub kaugemal eemal. TAL on 0, PED on 2, ALT on 2. Märkime, et TAL on suur ala, Paldiski linnast ja asustusest suurem osa alasid kaugemal kui 1000 meetrit, ometi on hindepunkt 0, aga ALT (kaugus 2000) ja PED (kaugus 1500) on hindepunkti 2 saanud (vastavalt Harju-Risti ja Pedaste).	12.1. Tiheasustusalala on väga konkreetne piirkond, mis on määratud üldplaneeringuga. Rajala EP raames oleme aluseks võtnud kõige ajakohasema tiheasustusalala määratluse, mis tuleneb koostatavast Lääne-Harju valla üldplaneeringust, seisuga 4.01.2022. Selle alusel ei ole Harju-Risti ega Padise tiheasustusalad üldplaneeringu kontekstis. Lääne-Harju valla koostamisel oleva ÜP tiheasustusaladega saab tutvuda rakenduses vastava teemakihi all.
			12.2. Teema „Väärtuslikud maastikud” - alternatiivid TAL, ALT, PED on saanud võrdselt kriteeriumiks 2 (2 - Väärtuslikud maastikud ei jää lähedusse). ALT ja PED on kompaktses metsamassiivis; 700 ja 2000 meetri kaugusele jäävad kaks I kategooria linnuliigi elupaika; olulised põllumaad asuvad kõrval; samas TAL on enamuses häiringuga metsane ala. Kas tegemist on ikka sarnase kaaluga aladega selles kriteeriumipunktis? Palume selgitada.	12.2. Väärtusliku maastikuga alad on määratud Lääne-Harju valla koostatavas üldplaneeringus tuginedes Harju maakonnaplaneeringule. Selle alusel on väärtuslike maastike infot kajastatud RAJALA eriplaneeringu rakenduses ning alade paiknevuse alusel on antud eelvaliku aladele hindepunktid. ALT, PED, TAL alade lähedusse ei jää ÜP kohaseid väärtuslikke maastikke. Olulistele elupaikadele, ökosüsteemidele ja elurikkusele avalduvate mõjude hindamisega tegeletakse KSH käigus nagu ptk-is 3.4 on toodud, sh viiakse läbi ptk 1.5 toodud elustiku uuring.
			12.3. Miks ei ole olemasolev ala hindepunktide võrdluses?	12.3. Olemasolev ala on kolme võrreldava ala hulka eelnevalt välja valitud. Olemasolevat ala hatakse eriplaneeringu ja KSH raames ülejäänud

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
				<p>kahe asukohaga omavahel võrdlema. Eelvaliku ülesanne oli leida 2 täiendavat ala, mida olemasoleva asukohaga võrrelda.</p> <p>Eelvaliku analüüsi käigus kirjeldati ka olemasolevat ala kõigi kriteeriumite lõikes ning selle alusel saadi kinnitus, et ühtki välistavat tegurit, selle ala edasisobivuse osas, ei esine.</p>
			12.4. Miks on kriteeriumite hindepunktides ainult üks TAL, kuigi ala koosneb 7 alast?	<p>12.4. Et hindamist lihtsustada grupeerisime me üksteisele suhteliselt lähedal asuvad alad 1 suuremasse gruppi. Ka KEI ja KAD ala koosnesid mitmetest aladest, kuid hindasime ühes grupis olevad alad ühtse tervikuna. Selle kohta on täpsem selgitus Activity 1 Raporti 2 osas.</p> <p>Lisaks oli eelvaliku tegemine üldisemas astmes, sest vaatluse all oli kogu valla territoorium ning erinevused kriteeriumite lõikes ei olnud nii märkimisväärsed.</p>
6.	Maa-amet	-		Ei ole 60 p jooksul vastanud.
7.	Transpordiamet	-		Ei ole 60 p jooksul vastanud.
8.	Terviseamet	-		Ei ole 60 p jooksul vastanud.
9.	Päästeamet	LÄHTESEISUKOHAD 26.08.2022 nr 7.2-3.1/3913-2	<p>Oleme läbi vaadanud radioaktiivsete jäätmete lõpppladustuspaiaga eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse materjalid. Juhime tähelepanu järgmistele asjaoludele:</p> <p>1. Dokumendis „LS ja VTK dokument“ on viidatud mõistele „Ohtlikud ettevõtted“. Kemikaaliseaduse alusel käsitletakse mõisteid suurõnnetuse ohuga ettevõtte ja ohtlik ettevõtte. Lääne-Harju valda jäävad nii ohtlikud kui ka suurõnnetuse ohuga ettevõtted.</p>	1. Täpsustatud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omaavalitsuse seisukoht
			2. Eelvaliku alad jäävad eemale suurõnnetuse ohuga ja ohtlikest ettevõtetest. Edaspidistes otsustes ja toimingutes tuleb lähtuda suurõnnetuse ohuga ja ohtlikest ettevõtetest ning nendest lähtuvatest asjaoludest, sh tagada tuleb ohutud vahemaad ja/või asjakohased meetmed. Planeerides radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaika suurõnnetuse ohuga ja ohtlikku ettevõtte lähedusse on ilmselgelt tegemist suurõnnetuse riski ja/või õnnetuse tagajärgede raskuse suurenemisega. Seega tuleb rakendada õnnetuste ennetamiseks piisavalt meetmeid. Juhul, kui ikkagi planeeritakse radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaika suurõnnetuse ohuga ja ohtliku ettevõtte ohualasse, siis tuleb lähtuda kemikaaliseaduse §-st 32 ning teostada ka riskide hindamine.	2. Teadmiseks võetud.
10.	Muinsuskaitse- amet	-		Ei ole 60 p jooksul vastanud.
	OMAAVALITSU- SED			
11.	Keila Linnavalit- sus			Ei ole 60 p jooksul vastanud.
12.	Lääne-Nigula Vallavalitsus			Ei ole 60 p jooksul vastanud.
13.	Saue Vallavalit- sus			Ei ole 60 p jooksul vastanud.
14.	Harku Vallavalit- sus			Ei ole 60 p jooksul vastanud.
	MUUD HUVI- GRUPID			
15.	Eesti Keskkon- nähenduste Koda			Ei ole 60 p jooksul vastanud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
16.	Riigimetsa Ma- jandamise Kes- kus			Ei ole 60 p jooksul vastanud.